

БЕЗ ОДРЕЂИВАЊА СВРХЕ И ГРАНИЦЕ ПОЗИВИ НА ОДРИЦАЊЕ ЗВУЧЕ НЕХУМАНО И РЕЛИГИОЗНО

Економска криза у којој се налазимо је без сумње заоштрила досадашње и изазвала нове и изразитије социјалне проблеме. Они су познати. Изражавају се кроз велико смањење и личне и заједничке потрошње; драматичан пад стандарда нарочито неких социјалних слојева; незапосленост; све присутније социјалне разлике са оправданом и алармантном сумњом да нису формиране на основу рада и радних резултата и најзад — као што се у таквим ситуацијама готово законито догађа — кроз видљиву ерозију морала и законитости и конфузију моралних вредности. Тако је питање стандарда постало, несумњиво, главно политичко питање. Због тога се у читавом друштву планирају и предузимају мере да се из тешкоћа изађе. Међутим, ствари нису кренуле много боље.

Противречне чињенице

Пад стандарда, ниво незапослености и друге негативне тенденције очигледно превазилазе домен социјалне политике у ужем смислу и налазе се изван домашаја мера којима она располаже. То више нису социјални проблеми, већ друштвени проблеми у ширем смислу: економски и политички. Такви, у овом тренутку, тичу се самог продукционог односа. Они на дневни ред нашег друштва постављају питање класног положаја радника. Стање у друштву указује на могућност и опасност губљења економске, а самим тим и политичке позиције радничке класе. И заиста, изгледало би апсурдно говорити да друштвом управљају они који су предмет социјалне бриге, односно предмет мера социјалне заштите.

Двадесет трећа седница Градског комитета СК Београда, Београд, март 1985. године.

То би у историји људског друштва била једина класа на власти која свој класни интерес реализује бригом за запослење и социјалну помоћ.

Власт радничке класе и тзв. „социјална карта“ су противуречне друштвене чињенице. Питање, које себи мора да постави и добронамеран човек, а не само злонамеран је — где се испољава власт класе која саму себе не може да запосли, која самој себи додељује социјалну помоћ? Решењем те апсурдне ситуације морају да располажу субјективне снаге социјалистичког друштва, пре свега Савез комуниста.

Рад се валоризује на тржишту

Није спорно да нам је потребна већа акумулација и већи извоз и постепено отплаћивање дугова. То нико не доводи у питање. Али јесте спорно, даље неутрално и деперсонализовано позивање на већу производњу, без ослонаца на реални мотив и интерес произвођача да на одговарајући начин реагује у функцији повећања свог животног стандарда и стандарда своје породице. Због тога полазну тачку треба, пре свега, тражити у троуглу: расподела — развој и већа и економичнија производња — и планирање. Циљ је, дакле, да радник буде стављен у позицију да заради а не да прима социјалну помоћ. Социјална помоћ долази на последње место, на сам крај. Она изражава неуспех — и друштвени неуспех и радников неуспех да сам доприноси сопственом и друштвеном развоју.

Успешним друштвеним развојем, социјална помоћ у перспективи мора да се сузи само на оне појединце и породице које објективно нису у стању да себи обезбеде егзистенцију. Основ активне социјалне политике је, дакле, у стварању услова да се економски оправдана производња увећа на основама сељења друштвеног рада и друштвеног капитала из нископродуктивних и нискорентабилних организација удруженог рада и делатности у оне које могу осигурати одговарајући доходак. Јер, осим у ретким и појединачним случајевима, стандард се не може поклонити нити, дугорочно гледано, расподелити. Он се може створити и зарадити с више бољег и продуктивног рада. При том, ми полазимо од чињенице да већи стандард доносе и радници, и директори, и научници, и запослени у друштвеним делатностима. Значи, диференцијацију

не можемо вршити по занимањима или делатностима ускогрудим тумачењем: шта је то рад који доприноси производњи вредности а тиме и стандарду. Мора једноставно да се полази од рада и његових резултата и да се рад валоризује на тржишту.

Зато морамо да се окренемо ка деблокирању онога што кочи правилну расподелу, а правилно је, поједностављено речено, оно што стимулише производњу, уз одговарајућу надокнаду утрошеног рада и друштвеног капитала, а дестимулише производњу за губитке у вредносној супстанци и дестимулише ниске личне дохотке.

Наравно, значајан део поменуте блокаде је општег привредно-системског карактера. Због тога и наше јавно и јасно инсистирање да се прва фаза Програма економске стабилизације што пре спроведе, јер одуговлачење не држи ситуацију на затеченом нивоу. Оно је погоршава посебно са становишта о којем данас говоримо. У таквим условима постаје све теже спроводити и елементарну социјалну заштиту, јер се материјалне претпоставке за њу све више сужавају. Из тих разлога, у мери у којој актуелна социјална ситуација Београда зависи од чинилаца изван Београда, комунисти Београда захтевају енергично спровођење свих договорених привредно-системских претпоставки које ће водити смиривању инфлације и рационалнијем привређивању.

Међутим, реално говорећи, и у нашој средини постоје јаки отпори спровођењу неких важних задатака економске стабилизације. Постоји зато велики простор у коме се може водити активна социјална политика у Београду и независно од брзине којом ће се стварати општи привредно-системски услови за рационалније привређивање.

Морамо, дакле, деловати на два фронта: стално водити борбу за реализацију Програма економске стабилизације и истовремено повлачити потезе, мере, одлуке и стварати односе који ће водити ка разрешавању жаришта социјалних проблема и отварању перспективе социјалне сигурности на бази рада и одговарајућих, пре свега, стамбених услова живота у великом граду.

Свако подручје социјалне политике као и деловања Савеза комуниста, од запошљавања и измене привредне структуре до непосредне социјалне заштите, има своју развојну и своју актуелну политичку димензију. То што ће се резултати данашњих политичких одлука осетити тек после извесног времена, најјачи је разлог да се одмах и неодложно почну да реализују. Многе реалне шансе

у том погледу налазе се управо у оквиру Дугорочног програма економске стабилизације. Зато је његова реализација више него ургентна. У противном, већ за неколико месеци звучаће банално реченица која се као на поквареној плочи врти већ више од годину и по дана на свим нашим састанцима од општине до Федерације: „излаз је у реализацији Дугорочног програма економске стабилизације“. Нарочито апсурдно, да не кажем иронично звучи та реченица када је чујемо са оних говорница и из оних средина у чијим су рукама инструменти којим овај Програм треба да се реализује. Располагање тим инструментима је чињеница која у моралном смислу дисквалификује неке средине и неке појединце да изражавају незадовољство што се Дугорочни програм економске стабилизације не спроводи, односно што се с њим касни.

Ми не можемо подићи стандард и запослити младе људе, остварити расподелу према раду, сузбијати криминал, заштитити се од мита и корупције итд., а да при том не извршимо, на пример, реструктурирање привреде, преиспитивање одређених политичких одлука, одговарајуће кадровске промене, рашчистимо око тога шта подразумевамо под појмовима: солидарност, право на рад, демократија, плурализам, на пример. Ово последње, због свим једноставних потреба свакодневног живота, који је у последње време мало запостављен, јер је изгубио у конкуренцији с теоријским расправама, које су почеле све чешће да окупљају и неке политичке људе.

Уз све поштовање за драгоцен допринос стабилизацији и даљем развоју друштва који нам стиже с многобројних научних скупова широм земље мислим да би неки политичари, бар за извесно време, морали да ову теоријску и полемичку активност препусте научним радницима, а да више времена одвоје за политички рад на непосредном остваривању задатака и програма које смо већ усвојили и за које смо се определили. Пре свега, Дугорочног програма економске стабилизације.

***Оно што је шанса за младе и образоване људе
шанса је и за друштво***

А када је реч о променама, у Београду треба да урадимо све што можемо и у сфери економских и политичких односа, али треба и да кажемо које неопходне промене не можемо да извршимо

сами јер не зависе од нас. При томе није спорно да су нека одрицања потребна и даље, али није спорно ни да нису потребна сва којима су људи сада изложени. Нека су настала као резултат субјективних пропуста, погрешне економске или кадровске политике, готово феудалне немарности и самовоље итд. Што се тиче, међутим, оних одрицања која су неопходна, људи су на њих спремни, али под условом да им знају сврху и границу. Без одређивања сврхе и границе, позив на одрицање који се упућује, с времена на време, без обзира с чије је стране, звучи нехумано и религиозно. Има хришћанску интонацију, а нема потребну друштвену функцију.

Савез комуниста је суочен са чињеницама економског и политичког живота које га стављају пред испит од судбоносног значаја. Тај испит изгледа све тежи уколико се иде од такозване базе ка врху, јер сваки виши ниво врши редукцију оцена и захтева. Зато стално морамо имати у виду да склоност ка минимизирању наших проблема, не чини те проблеме мање видљивим, а нарочито их не чини лакшим за решавање. Таква склоност, поготову неприличи Савезу комуниста. Комунисти су свој дух калили на оваквим и сличним тешкоћама, не према способностима да их издрже, него према способностима да их решавају. Наша ситуација говори да је истекло време за дискусије, оцене, резолуције и закључке. У тој продукцији смо вероватно без конкуренције. Донесени су сви документи које смо могли да донесемо. Сада треба неко да их реализује. Неко ко то може и коме то неће бити тешко. Армија младих и образованих људи, комуниста на пример. Оно што је шанса за њих шанса је и за друштво. Историја не зна за неку успешнију варијанту прогреса.